

הגיליון הקודם עסק בשירה ופוליטיקה בישראל. הגיליון הזה מקדיש מדור נרחב לתרגומי שירה לטינו-אמריקנית. אם ניצור לרגע קישור מלאכותי למדי, לאור ההיסטוריה של אמריקה הלטינית - קולוניאליזם והשתחררות ממנו, מורכבות דמוגרפית, אי-יציבות פוליטית, משבר כלכלי ואף שנים של מאבק במשטרים דיקטטוריים, היינו מצפים משירתה של אמריקה הלטינית (ומהספרות הנכתבת בה בכלל) לבטא מחויבות פוליטית, אולי דידקטית, אולי לאומית. אך - בדומה לשירה הנכתבת בישראל - נראה כי אין אלה פני הדברים. (ולא ניכנס כאן לריאליזם הפנטסטי והשפעותיו, לסוריאליזם והשפעותיו ועוד - זאת בשונה לקורה במקומותינו).

תוך כדי עריכת הגיליון הזה, עלה בדעתנו הרומן *בלשי הפרא* (עם עובד 2011, בתרגום משה רון ואדם רון בלומנטל) מאת רוברטו בולניו, אותו בולניו החותם את האנתולוגיה הקטנה של ערן צלגוב ואת המדור (עמ' 40); *בלשי הפרא* הוא מחווה רבת תנופה ודמיון (כמו גם הספר ואולי פארודיה) המכוונת לשירה הלטינו-אמריקנית של המאה העשרים - שירה מורכבת ומרובדת, עשירה ואוניברסליסטית, שמשוה ממנה, כך אנו מקווים, מובא במקבץ הצנוע שכאן. למשל:

הולך רגל | אוקטביו פס | תרגם מספרדית ערן צלגוב

הוא הֶלֶךְ בֵּין הָאֲנָשִׁים
בְּשֹׁדֶרֶת סֶבֶסְטוֹ,
חֹשֵׁב עַל הַבָּרִים.
הָאָדָם עָצַר אוֹתוֹ.
הוא הֵבִיט מֵעֵלָה:
מֵעַל
לְגִגּוֹת הָאֲפָרִים, כְּסוּף
בֵּינֹת לְצִפְרִים הַחוּמוֹת,
עוֹפֵף לוֹ דָג.
הֶרְמְזוֹר הִתְחַלֵּף לִירוֹק.
וּבְעוֹדוֹ חוֹצֵה אֶת הַכְּבִישׁ שָׁאֵל אֶת עֲצָמוֹ
עַל מָה חָשֵׁב.

תודתנו נתונה למתרגמים רמי סערי, טל ניצן, ערן צלגוב, לאה פרישברג אבגר ומרגלית מתתיהו.

בנוסף לשירים שתורגמו מספרדית, מובאים כאן גם שירים של שני משוררים ישראלים - פיליפ רזנאו המתייחס למשורר ניקנור פארה, המתמטיקאי והמשורר הצ'יליאני, שהגדיר עצמו כ"אנטי-משורר"; ירון אביטוב, המתגורר באקוודור, יוצר שיח בין השירה הנכתבת כאן לשירה הנכתבת שם באמצעות המשורר האקוודורי חוליו פאסוס, העוסק בשירתו בישראל וביהדות, וגם בשיריו שלו עצמו.

עוד בגיליון סיפורו של יוסי לב, שגיבורו נקלע לספרייה בכאונס איירס ויוצא בעקבותיו של ספר שבורחם כתב או לא כתב על בתי הכנסת בישראל. מעבר למראה הבורחסיאנית, נוצר מרחב שבו אנשים מבינים זה את שפתו של זה, "חלל וירטואלי, ללא קטגוריות, שהולך ומסתעף עוד ועוד ומקשר בין בני אדם..." אנחנו שובע אחרי הבחירות בישראל, ובשני המשפטים האחרונים רצוננו לחתום את מאמרנו זה.

קריאה נעימה, עמית ישראלי גלעד, מיכאל בסר

תפוחי אדמה

I

בְּרָמוֹת רֶכְסֵי הָאֲנָדִים,
כְּשֶׁהָרוּחַ הֵיטָה אֲדָרֶת, אָרִיג פֶּשֶׁתָּה חוֹתֶה,
שֶׁל סְפוּרִים וּדְמָמוֹת בְּאֲגָדוֹת,
הֵם,

הַתְּפוּדִים,
קוֹסְמֵי הָאֲדָמָה,
הַצְּטִירוֹ וְעֵרוּרֵים בְּהוֹד
שֶׁל פְּרָקֵי זְמַן,
שֶׁל סְבוּבִים כְּמַחֲלוֹת,
וְשִׁמְשׁוֹ מַחְסָה
לְנִיחוּחִים
וְנִטְרָפוֹ בְּאֶפְלָה
אוּ בִימִים שֶׁל אוֹר וְשֶׁל רוּחוֹת חוֹתְכוֹת

II

כְּדֵי לְשֹׁרֵד
הַמְּצִיאוֹ תְּפוּחֵי הָאֲדָמָה אֶת עֲצָמָם
בְּפֶרֶץ חֶדֶשׁ שֶׁל עוֹ,
כִּנּוֹ אֶת עֲצָמָם צ'וֹנִיו,
זְכוּ בְּזֵהוּתָם הָאֲצִילִית, הַכְּאוּבָה,
וּלְאַחַר מִכֵּן עָבְרוּ חֲסֵרֵי־יֵשֶׁע אֶל הָאוֹר
וְהַתִּיבְשׁוֹ בְּאַחֲרוֹנֵי הַסְּכוּיִים לְשִׁמְשׁוֹ,
וְאֵז, הַיּוֹשְׁבִים שָׁם,
עוֹבְדֵי הָאֲדָמָה,
שִׁמְרוּ אֶתְכֶם, אֲכִלוּ אֶתְכֶם אַחֲרֵי הַקֶּרֶה.
תְּפוּדִים, תְּפוּחֵי אֲדָמָה יְקָרִים בְּהִבְלֵי פֶה קָרִים
מֵעוֹנוֹת קְפוּאוֹת,
וְכָךְ אַתֶּם הַצֵּלְתֶם אוֹתָם מֵרַעַב אֲכֹרֵי
וְהוֹפְעֵתֶם בְּצוּרוֹתֵיכֶם, צוּרוֹת אֲשֶׁה צוֹהֵלֶת

והנה שם היו התפודים
נחים ממש בשרש הרוח
נטויים, שקועים בקשיחות
העדינה של האדמה
צנומים, עגלים, מלכסנים,
מחוללי מחלות,
אך תמיד שקועים,
לוטים בדגל סמוק,
אך קרביהם היו
צהב בהיר נוך
כמו לב
האלות,
כמו שרשי השמש,

ברמות הרכסים,
באזור האנדי ביותר של האראוקריות
בקרב הטחב הירקרק של צלילים/קולות
הם צמחו מסדרים פרא
והקר חלף בקשיחותם הנסתרת
והרוח החותכת
לא הצליחה לפצע אותם מתחת לאלף שכבות האדמה.
כמו ההוד הגדול מכל
בין השממות
מעבר למראות המים
שרים שוב ושוב,
עורכים טקסים בעיניכם,
אורגים זכרונות בסבלנותכם,
בונים את בן האדם בצבע שלכם
ומכירים בכם
בבתים המכירים
ועל הרומי השיש
כי אתם תמיד
ההווה, תשורה
עם לחם חקנו, לחם
היומיום הגזול
על שלחן הנעדרים
והנשים כמו נפץ אויר ואור
חלקו אתכם בין בני בניהן
ובניהן
אספו אתכם, באסיף
הבאתם להם דגנים צבעוניים
ולא אפשרתם לברידות הרעב
להשתלט על ידיהם העיפות
לזנח אותם
בלאות,
בשכחה.

בעבר ועכשו הופעתם
בקרמיקה ורדה, ורדה, ורדה,
ואז
נשאה אתכם יד אחת למיסה
עקרה אתכם מתחום סלעים אפרים
חואן פרנסיסקו פיסרו
הפה אתכם לעלומים, לגליסיה,
ועד אירלנד העגומה הגעתם
כדי להציל את השדונים ואת הילדים
מן הרעב אשר יצא מדעתו

תפוד, תפוח אדמה, פטטה, בטטה
אתה נראה כמו צחוק עם עינים,
עם פנים נטולי חן, כהים, מוארים
זהב
אך תמיד צהב
אתה מגיש את עצמך
בלילות של רוחות ומשב מרחק
נותן שיוציאו אותך מהקבר
כדי שישומו אותך
בפי הילדים המתים.

ציוניו - השם שניתן בלשון קצ'ואה, שפת האימפריה של בני האינקה, לתפוח
אדמה שהוקפאו ויובשו בשמש.
אראוקריות - עץ ממשפחת האשוחים הצומח ביערות שבהרי האנדים, נפוץ
בצילה ומגיע כשיאו לגובה חמישים מטרים.

ששת השירים הכלולים בסדרה הקרויה תפוחי אדמה פותחים את מסעות
נדיבים, ספר שיריה של מרג'ורי אגוסין שראה אור בשנת 1992. הספר
כולל חמישה-עשר שירים וסדרות שירים, וכל שיר או סדרה מוקדשים
לפרי, לירק או לתבלין מצמחי היבשת החדשה: תפוחי אדמה, דלועים,
קנה סוכר, בוטנים, אגבה, מאטה, גויאבה, קקאו, שגף, תות, אננס,
עגבניה, פלפל חריף, אבוקדו ותירס. אגב עיסוקה בצמחי היבשת החדשה
מתייחסת המשוררת למצב תושביה לפני ימי קולומבוס, ושיריה נוגעים
בהתרחשויות שאירעו בחייהם ובחיי צאצאיהם בעקבות גילוי אמריקה.
מרג'ורי אגוסין היא משוררת צ'ילאנית יהודייה המתגוררת מזה כשלושים
שנה בארצות הברית ועובדת כפרופסורית לספרות ספרדית בקולג' ולסלי
שבמדינת מסצ'וסטס. בשנת 2006 התפרסמו תרגומי שיריה לעברית בכמה
וכמה בימות ספרותיות בארץ: תרגומי רמי סערי באתולוגיה של פסטיבל
המשוררים משכנות שאננים, בעיתון 'הארץ' ובגיליון של כתב העת שבו,
תרגומי יורם מלצר בספר *אנה פרנק היקרה* (הוצאת כרמל) ותרגומי רחל
פרק בספר שירי *אגוסין* (הוצאת אבן חושן) ובאתר האלקטרוני של קבוצת
כתובת.

(המשך בעמ' 34)

השירים יראו אור גם במדור "תרגומי שירה עם רמי סערי"
באתר של נילי דגן